

**ОКтябрь Авыл Жирлеге Советы
Зеленодольск Муниципаль Районы
Татарстан Республикасы**

КАРАР

03 апрель 2026 ел

№26

«Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының "Октябрь авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге милкендәге мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибе турында " Нигезләмәне раслау хакында

«Гавами хакимиятнең бердәм системасында жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2025 елның 20 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 24 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Октябрь авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы, Зеленодольск муниципаль районының Октябрь авыл жирлеге Советы нигезендә **КАРАР КЫЛДЫ:**

1. «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының Октябрь авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге милкендәге мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибе турында» Нигезләмәне кушымта нигезендә расларга.

2. Зеленодольск муниципаль районы Октябрь авыл жирлеге Советы карарының үз көчен югалтуын танырга:

- «Милектәге мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибе турында «нигезләмәнең яңа редакциясен раслау хакында " 2013 елның 10 октябрәндәге 124 номерлы «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының Октябрь авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге».

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында урнаштырырга (<http://pravo.tatarstan.ru>) һәм Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составындагы Зеленодольск муниципаль районының мәгълүмат сайтында (<http://zelenodolsk.tatarstan.ru>) интернет челтәрәндә, шулай ук Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының Октябрь авыл жирлеге мәгълүмат стендларында түбәндәге адреслар буенча: Татарстан Республикасы, Зеленодольск районы, Октябрь бистәсе, Беренче Май бистәсе урамы, 5 йорт, Татарстан Республикасы, Зеленодольск районы, Октябрь урамы, Беренче Май урамы, 2 нче йорт (Октябрь авыл жирлеге башкарма комитеты бинасы).

4. Әлеге карар рәсми рәвештә игълан ителгән мизгелдән үз көченә керә.

5. Аның үтөлешен контрольдә тотуны үземдә калдырам.

Октябрь авыл жирлеге башлыгы,
Совет рәисе

М.В. Евдокимова

Кушымта
Октябрь авыл җирлеге Советы
карарына 02.04.2026 № 26

НИГЕЗЛӘМӘ

мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибе турында,
Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының "Октябрь авыл
җирлеге" муниципаль берәмлеге милкендәге

1. Гомуми нигезләмәләр.

1.1. Әлеге Нигезләмә:

- Россия Федерациясе Конституциясе,
- Россия Федерациясе Гражданлык Кодексы белән,
- «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба-131-ФЗ номерлы Закон),
- «Гавами хакимиятнең бердәм системасында җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2025 елның 20 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба-33-ФЗ номерлы Закон),
- "Күчемсез милекне дәүләт теркәвенә алу турында" 2015 елның 13 июлдәге 218-ФЗ номерлы Федераль закон белән,
- «Дәүләт һәм муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру турында» 21.12.2001 ел, № 178-ФЗ Федераль законы (алга таба-178-ФЗ номерлы Закон);
- РФ Хөкүмәтенең "Дәүләт яисә муниципаль мөлкәт продукциясен электрон формада оештыру һәм уздыру турында" 2012 елның 27 августындагы 860 номерлы карары белән,
- башка федераль законнар белән,
- Татарстан Республикасы Конституциясе,
- "Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында" 2004 елның 28 июлдәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы,
- Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Октябрь авыл җирлеге " муниципаль берәмлеге Уставы (алга таба-авыл җирлеге Уставы) белән.

1.2. Нигезләмә Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Октябрь авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге милкендәге мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибен (алга таба – нигезләмә) билгели, ул Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Октябрь авыл җирлеге» муниципаль берәмлеген үз эченә ала.

1.3. Әлеге Нигезләмә белән җайга салынмый торган чагыштырмалылыклар, шул исәптән җирле бюджет акчалары, тышкы бюджет фондлары, торак фондлары, Җир һәм башка табигать ресурслары белән идарә итү һәм эш итү үзенчәлекләре Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы Законнары, Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Октябрь авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге җирле үзидарә органнарының норматив актлары белән җайга салына).

1.4. Муниципаль милек белән идарә итүнең һәм аның белән эш итүнең төп бурычлары булып: 1) муниципаль мөлкәт белән нәтижәле идарә итү нигезендә Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Октябрь авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге бюджеты керемнәрен (алга таба – авыл җирлеге бюджеты) арттыру; 2) муниципаль мөлкәт структурасын оптимальләштерү; 3) Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының " Октябрь авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге икътисадына инвестицияләр җәлеп итү өчен муниципаль мөлкәттән инструмент буларак файдалану; 4) муниципаль мөлкәттән файдалануның нәтижәлеләген арттыру.

1.5. Муниципаль мөлкәткә Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Октябрь авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә һәм аннан читтә урнашкан, дәүләт милкен чикләү нәтижәсендә муниципаль берәмлеккә

тапшырылган йө граждән законнарында билгеләнгән башка нигездә сатып алынган барлык объектлар керә.

1.6. Муниципаль мөлкәт Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Октябрь авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге муниципаль казнасыннан (алга таба – авыл җирлеге казнасы) һәм оператив идарә хокукында муниципаль учреждениеләргә беркетелгән мөлкәттән тора.

1.7. Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Октябрь авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге (алга таба – авыл җирлеге) милкәндә булырга мөмкин:

1) районның җирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

2) федераль законнарда һәм Россия Федерациясе субъектлары законнарында билгеләнгән очрақларда җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук 131-ФЗ номерлы Законның 15 статьясындагы 4 өлешендә каралган тәртиптә җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт;

3) Зеленодольск муниципаль районының Октябрь авыл җирлеге Советы (алга таба – авыл җирлеге Советы) Җирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары нигезендә авыл җирлеге җирле үзидарә органнарының һәм авыл җирлеге җирле үзидарәсе вазыйфаи затларының, муниципаль хезмәткәрләренең, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәткәрләренең эшчәнлеген тәэмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

4) хәл итү хокукы федераль законнар белән җирле үзидарә органнарына бирелгән һәм җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү өчен кирәкле мөлкәт;

5) 131-ФЗ номерлы законның 14 статьясындагы 3 һәм 4 өлешләре нигезендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук 131-ФЗ номерлы Законның 17 статьясындагы 1 һәм 11 өлешләре нигезендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт.

1.8. Авыл җирлеге казнасын авыл җирлеге бюджеты акчалары һәм муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләргә беркетелмәгән башка муниципаль мөлкәт тәшкил итә. Авыл җирлеге казнасы мөлкәте гамәлдәге законнарда һәм әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән тәртиптә юридик һәм физик затларга хужалык карамагына, оператив идарәгә, арендага, түләүсез файдалануга, ышанычлы идарәгә, залогка (ипотекага) тапшырылырга, читләштереләргә мөмкин. Казна мөлкәте гамәлдәге законнарда билгеләнгән очрақларда авыл җирлеге йөкләмәләре буенча түләү объекты булырга мөмкин.

2. Милекченең мөлкәткә карата хокукларын гамәлгә ашыру, муниципаль милектәге.

2.1. Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Октябрь авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге үзенә караган мөлкәтнең милекчесе булып тора.

2.2. Авыл җирлеге муниципаль милке составына керүче мөлкәткә карата милекче хокукларын авыл җирлеге исемнән авыл җирлеге уставында, әлеге Нигезләмәдә, әлеге органнарның статусын билгеләүче башка актларда билгеләнгән компетенцияләре кысаларында авыл җирлеге җирле үзидарә органнары гамәлгә ашыра.

2.3. Авыл җирлеге җирле үзидарә органнары муниципаль мөлкәтне федераль законнар нигезендә физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дәүләт

хакимияте органнарына, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына һәм башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнарына вакытлыча яисә даими файдалануга тапшырырга, читләштерергә, башка алыш-бирешләр башкарырга хокуклы.

2.4. Авыл жирлеге Советы компетенциясенә керә:

- авыл жирлеге милкендәге мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибен билгеләү;

- муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне төзү, үзгәртеп оештыру һәм бетерү турында, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәтләренә, эшләрне башкаруга тарифлар билгеләү турында карарлар кабул итү тәртибен билгеләү, федераль законнарда каралган очраклардан тыш;

- план чорына муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыруның фаразлау планын (программасын) раслау.

- Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнарында һәм авыл жирлегенә муниципаль хокукый актларында билгеләнгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

2.5. Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының "Октябрь авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге башлыгы (алга таба-авыл жирлеге башлыгы) авыл жирлеге исемнән:

- авыл жирлегенә муниципаль мөлкәт белән идарә итү өлкәсендәге сәясәтенең төп юнәлешләрен билгели;

- муниципаль мөлкәт белән идарә итү һәм аның белән эш итү буенча үз компетенциясе чикләрендә карарлар кабул итә;

- Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнары һәм авыл жирлеге Уставы нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

2.6. Муниципаль милек белән идарә итү өлкәсендә Октябрь авыл башкарма комитеты (алга таба – Башкарма комитет) компетенциясенә авыл жирлеге территориясендә керә:

- авыл жирлеге муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итү, жирлек муниципаль милке объектларын төзү, сатып алу, алардан файдалану, алар белән эш итү һәм арендау мәсьәләләрен хәл итү

- муниципаль мөлкәт реестрларын, мөлкәтнең булуы һәм аннан файдалануы турындагы мәгълүматны алып бару;

- милек хокукы яисә аренда шартнамәсе төзү хокукы булган торгларда сату өчен тәкъдим ителә торган мөлкәт исемлекләрен раслау;

- «Россия Федерациясендә кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү турында» 2007 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә кече һәм урта эшкуарлык субъектларына тәкъдим ителә торган мөлкәт исемлеген раслау;

- читләштерелергә тиеш булмаган мөлкәт исемлеген раслау;

- мөлкәтне арендага, милеккә, түләүсез файдалануга, даими (вакыты чикләнмәгән) файдалануга, оператив идарәгә, хужалык алып баруга тапшыру турында карарлар кабул итү хокукы һәм документлар әзерләү, файдалануның башка рәвешләре;

- муниципаль мөлкәтне исәптән чыгару;

- муниципаль мөлкәтне сату;

- сатучы функцияләрен кануннар нигезендә башкару;

- "Россия Федерациясендә Торак фондын хосусыйлаштыру турында" 1991 елның 4 июлендәге 1541-1 номерлы Россия Федерациясе Законы нигезендә торак урыннарны гражданныр милкенә тапшыру;

- федераль милектәге, Татарстан Республикасы, башка муниципаль берәмлекләр милкендәге мөлкәтне муниципаль милеккә кабул итү;

- муниципаль милектәге мөлкәтне федераль милеккә, Татарстан Республикасы, башка муниципаль берәмлекләр милкенә тапшыру;
- күчәмсез мөлкәт объектларына хокукларны һәм алар белән алыш-бирешләрне дәүләт теркәвенә алуны гамәлгә ашыручы органда күчәмсез мөлкәт объектларына муниципаль милек хокукын Башкарма комитет тарафыннан теркәүне гамәлгә ашыру өчен документлар әзерләү;
- мөлкәтне Хужалык жәмгыятьләренең устав капиталларына кертем сыйфатында һәм коммерциягә карамаган оешмаларга кертем сыйфатында кертү;
- милекне залогка тапшыру һәм тапшыру килешүе;
- авыл жирлеге Советы карары белән билгеләнә торган очракларда жирлекнең муниципаль мөлкәтен читләштерү, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәр әзерләү һәм авыл жирлеге Советы белән килештерүгә (раслауга) чыгару;
- муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру шартлары турында Карар кабул итү;
- муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзү, аларның эшчәнлек максатларын, шартларын һәм тәртибен билгеләү, аларның уставларын раслау, Муниципаль казна учреждениеләрен финанслауны тәэмин итү, муниципаль учреждениеләрне һәм Предприятиеләрне үзгәртеп оештыру һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итү, аларның житәкчеләрен контракт нигезендә билгеләү һәм биләгән вазыйфаларыннан азат итү;
- муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән авыл жирлеген икътисадый һәм социаль үстерүдә хезмәттәшлек турында шартнамәләр төзү; авыл жирлеге территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек рәвешләрендәге предприятиеләр төзүгә ярдәм итү;
- полициянең участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә авыл жирлегенең хезмәт күрсәтелә торган административ участогында эшләү өчен бина бирү;
- мөлкәтне биләү, аннан файдалану, аның белән эш итү буенча Россия Федерациясе законнары белән тыелмаган башка вәкаләтләр.

3. Муниципаль мөлкәткә хокукларны дәүләт теркәвенә алу.

3.1. Жирлекнең муниципаль күчәмсез мөлкәте объектларына муниципаль милек хокукы, хужалык алып бару хокукы һәм оператив идарә итү хокукы законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәвенә алынырга тиеш һәм мондый теркәлү мизгеленнән барлыкка килә.

Гамәлдәге законнарда билгеләнгән очракларда муниципаль милек хокукы дәүләт теркәвенә алыну белән беррәттән дәүләт теркәвенә алынырга һәм аңа хокуклар чикләнергә (йөкләнергә) тиеш.

3.2. Хокукларны һәм чикләүләрне (йөкләмәләрне) дәүләт теркәвенә алу яңа төзелгән яисә сатып алынган мөлкәткә дә, шулай ук Зеленодольск муниципаль районы авыл жирлегенең муниципаль милек реестрында (алга таба — Реестр) элек исәпкә алынган мөлкәткә дә гамәлгә ашырыла.

3.3. Күчәмсез мөлкәткә хокукларны дәүләт теркәвенә алу өчен документлар рәсмиләштерү һәм тапшыруны:

1) авыл жирлеге муниципаль казнасының күчәмсез мөлкәтенә муниципаль милек хокуклары-Башкарма комитет, ә ышанычнамә тиешенчә рәсмиләштерелгән очракта-вәкаләтле орган;

2) хужалык алып бару хокуклары һәм оператив идарә итү хокуклары — хокук ияләре;

3) аренда хокуклары — арендаторлар; ышанычлы идарә хокуклары-Башкарма комитет, ә ышанычнамә тиешенчә рәсмиләштерелгән очракта-вәкаләтле орган;

4) милек хокукын чикләүләр (йөкләүләр) (ипотека, сервитут) - чикләү үз файдасына билгеләнә торган зат;

5) муниципаль мөлкәтне тартып алганда — Башкарма комитет, ә ышанычнамә тиешенчә рәсмиләштерелгән очракта – вәкаләтле орган милек хокукына ия.

3.4. Авыл жирлеге казнасының күчемсез милек объектларына карата техник паспортлаштыру, дәүләт кадастр исәбенә кую чыгымнары авыл жирлеге бюджетының чыгым өлешендә карала һәм расланган смета нигезендә авыл жирлеге бюджетыннан финанслана.

4. Муниципаль мөлкәтне исәпкә алу.

4.1. Авыл жирлеге милкендәге муниципаль мөлкәт (жирле бюджет һәм бюджеттан тыш фондлар акчаларыннан тыш) реестрда мәжбүри исәпкә алынырга тиеш, шул исәптән:

- муниципаль унитар предприятиеләргә хужалык алып бару хокукында беркетелгән мөлкәт;
- оператив идарә итү хокукында муниципаль учреждениеләргә беркетелгән мөлкәт;
- акционерлык жәмгыятьләренең авыл жирлеге милкендәге акцияләре;
- Хужалык жәмгыятьләренең, ширкәтләренең устав (жыелма) капиталларына авыл жирлеге өлешләре (кертәмнәре) ;
- жирлек казнасы милке.

4.2. Мөлкәт муниципаль казнага керә:

- дәүләт (федераль һәм Россия Федерациясе субъекты) һәм муниципаль милеккә милекне бүлешү турындагы законнарда каралган тәртиптә муниципаль милеккә тапшырганда;
- өгәр мөлкәт яңадан төзелсә яисә турыдан-туры муниципаль милеккә жирле бюджет акчалары исәбеннән сатып алынса;
- юридик һәм физик затлар тарафыннан муниципаль милеккә түләүсез тапшырылганда;
- муниципаль унитар предприятиеләрне хужалык алып барудан төшереп калдырганда һәм муниципаль учреждениеләрне оператив идарәдән законлы нигезләрдә тартып алганда;
- өгәр мөлкәт муниципаль унитар предприятиеләр һәм муниципаль учреждениеләр юкка чыгарылганнан соң калган булса;
- муниципаль милеккә законга каршы килми торган башка нигезләр буенча кәргәндә.

4.3. Казна мөлкәте белән идарә итү һәм эш итү тәртибе авыл жирлеге казнасы мөлкәте турындагы нигезләмәдә билгеләнә.

5. Муниципаль унитар предприятиеләр һәм муниципаль учреждениеләр тарафыннан хужалык алып бару хокукын гамәлгә ашыру һәм оператив идарә.

5.1. Муниципаль унитар предприятиеләргә һәм муниципаль учреждениеләргә аларның устав эшчәнлеген тәэмин итү өчен кирәкле муниципаль мөлкәт, шулай ук эшчәнлек барышында гамәлдәге законнар нигезендә сатып алынган мөлкәт беркетелә.

5.2. Муниципаль мөлкәт муниципаль предприятиеләргә һәм учреждениеләргә беркетелә:

- муниципаль предприятиеләр һәм муниципаль учреждениеләр төзегәндә;
- шушы затларның мөрәжәгәте буенча хужалык эшчәнлегә барышында (шул исәптән, мөлкәтнең предприятиегә яисә учреждениегә баланслы булуы нигезендә);
- муниципаль мөлкәтне предприятиеләр һәм учреждениеләр арасында яңадан бүлгәндә (баланстан баланска тапшырганда);
- муниципаль унитар предприятиеләрне һәм муниципаль учреждениеләрне үзгәртеп корганда;

- алар мөлкәтне үз эшчәнлекләреннән, шул исәптән рәхсәт ителгән эшқуарлык эшчәнлегеннән (муниципаль учреждениеләр, предприятиеләр өчен) кәргән керемнәр исәбенә сатып алганда.

5.3. Башкарма комитет карары буенча мөлкәт хужалык алып бару хокукында муниципаль унитар предприятиеләргә, оператив идарә хокукында муниципаль учреждениеләргә беркетелә.

5.4. Мөлкәтне беркетү турындагы мәсьәләне хәл итү өчен предприятие яисә учреждениедән таләп ителәргә мөмкин:

предприятие яисә учреждение милкендәге мөлкәтнең инвентаризация Исемлегә;

- мөлкәт сатып алуға накладнойлар;
- мөлкәт сатып алу буенча башка документлар.

5.5. Предприятие яисә учреждение төзелгәндә (үзгәртеп оештырылганда) мөлкәтне беркетү өчен кирәкле документлар булып:

предприятиене яисә учреждениене теркәү турында таныклык;

предприятие яки учреждение уставы;

бүлү балансы яисә тапшыру акты;

- төп чараларны расланган форма буенча типларга бүлөп (биналар, корылмалар, машиналар һәм жиһазлар, транспорт чаралары, инструментлар, житештерү һәм хужалык инвентаре һәм башка төп чаралар) расшифровкалау;

- күчемсез милек объектларына техник документлар (паспортлар, өземтәләр, белешмәләр, актлар).

5.6 муниципаль милек учреждениеләр арасында аларның нигезле тәкъдимнәре нигезендә Башкарма комитет карары буенча яңадан бүленә ала (баланстан баланска тапшыру).

5.7. Муниципаль мөлкәтне тапшыру тиешле карар кабул ителгәннән соң бер ай эчендә бухгалтерлык исәбендә билгеләнгән форма буенча кабул итү-тапшыру акты белән рәсмиләштерелә.

5.8. Муниципаль предприятиеләр һәм муниципаль учреждениеләр гамәлдәге законнарда, Башкарма комитетның хокукый актларында һәм гамәлгә кую документларында билгеләнгән хокукый сәләтләре чикләрендә хужалык алып бару яисә оператив идарә итү хокукында үзләренә беркетелгән муниципаль мөлкәткә ия булалар, алардан файдаланалар һәм алар белән эш итәләр.

5.9. Предприятиенең хужалык алып бару яисә учреждениенең күчемсез мөлкәткә оператив идарә итү хокукы мондый хокукны дәүләт теркәвенә алган мизгелдән барлыкка килә.

Хужалык алып бару һәм оператив идарә итү хокукын дәүләт теркәвенә алу бурычы, объектларны паспортлаштыруны гамәлгә ашыруны да кертөп, предприятиегә һәм учреждениегә йөкләнә.

5.10. Предприятиенең хужалык алып бару һәм учреждениенең күчөмлө мөлкәткә оператив идарә итү хокукы барлыкка килә:

- мөлкәтне кабул итү-тапшыру актына кул куелганнан соң беркетелгән мөлкәткә;

предприятие яисә учреждение тарафыннан мөстәкыйль сатып алынган мөлкәткә-предприятие яисә учреждение тарафыннан мөлкәт үз балансына куелганнан соң.

5.11. Аерым торган күчемсез милек объектларын хужалык карамагына яисә оператив идарәгә тапшырганда предприятие һәм учреждение жир кишәрлегенә хокукларны рәсмиләштерү чараларын гамәлгә ашыра. Жир кишәрлегенә хокукларны дәүләт теркәвенә алу һәм жир төзелеше эшен булдыру бурычы предприятиегә һәм учреждениегә йөкләнә.

5.12. Предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең хужалык алып бару һәм оператив идарә итү хокукы туктатыла:

- күчемле мөлкәт буенча - мөлкәтне кабул итү-тапшыру актларына район Башкарма комитеты карары белән башка юридик затка тапшырганда яисә мөлкәтне кире кайтарганда имза салынганнан соң;

- күчемсез мөлкәт буенча-Күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрына хужалык алып бару яисә оператив идарә итү хокукын туктату турында язма кертелгәннән соң.

5.13. Хужалык алып бару яисә оператив идарә итү хокукын туктату турында бердәм дәүләт күчемсез мөлкәт реестрына язма кертү буенча чаралар үткөрү бурычы предприятиегә һәм учреждениегә йөкләнә.

5.14. Муниципаль предприятие мөлкәте милекчесе мондый предприятиенең хужалык карамагындагы муниципаль мөлкәттән файдаланудан табышның бер өлешен алырга хокуклы.

Муниципаль унитар предприятиеләрнең авыл җирлеге бюджетына күчерелергә тиешле табыш өлеше күләме муниципаль унитар предприятиеләрнең авыл җирлеге бюджетына күчерелергә тиешле чиста табыш өлешен билгеләүнең Башкарма комитет карары белән расланган тәртибе нигезендә гамәлгә ашырыла.

6. Предприятиеләргә хужалык алып бару һәм учреждениеләргә оператив идарә итү хокукында беркетелгән мөлкәтне исәптән чыгару тәртибе.

6.1. Предприятиеләргә хужалык алып бару һәм учреждениеләргә оператив идарә итү хокукында беркетелгән төп чараларны исәптән чыгару:

- мораль һәм физик яктан таушалу;
- аварияләр, табигый бәла-казалар һәм башка гадәттән тыш хәлләр вакытында ликвидацияләр;

- муниципаль милекне урлау, вәкаләтле органнар билгеләгән янғын;
- реконструкция эшләрен башкарганда өлешчә бетерү.

6.2. Муниципаль мөлкәтне исәптән чыгару тәртибе авыл җирлеге Советы тарафыннан раслана торган тиешле нигезләмә белән билгеләнә.

7. Муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары.

7.1. Муниципаль милектәге мөлкәтне физик һәм (яисә) юридик затлар милкенә түләүле тартып алу муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру дип таныла.

7.2. Муниципаль милек объектларын хосусыйлаштыру хосусыйлаштыру турында Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары, җирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары һәм әлеге Нигезләмә нигезендә гамәлгә ашырыла.

7.3. Хосусыйлаштыруның фаразлау планы (программасы) "дәүләт һәм муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру турында" 2001 елның 21 декабрендәге 178-ФЗ номерлы Федераль закон һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2005 елның 26 декабрендәге 806 номерлы карары белән расланган Дәүләт һәм муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыруның фаразлау планнарын (программаларын) эшләү кагыйдәләре нигезендә эшләнә.

7.4. Җирле үзидарә органнары, муниципаль унитар предприятиеләр, шулай ук акционер җәмгыятьләр һәм җаваплылыгы чикләнгән җәмгыятьләр, устав капиталларындагы өлешләре муниципаль милектә булган акцияләр, башка юридик затлар һәм гражданныр муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру турында үз тәкдимнәрен Башкарма комитетка җибәрергә хокуклы.

7.5. Хосусыйлаштыруның фаразлау планында (программасында) түбәндәгеләр бар: план чорында хосусыйлаштыру планлаштырыла торган икътисадый эшчәнлек төрләре буенча төркемләнгән муниципаль мөлкәт (унитар предприятиеләр, акционер җәмгыятьләр акцияләре һәм муниципаль милектәге җаваплылыгы чикләнгән җәмгыятьләрнең, район казнасын төшкил итүче башка мөлкәтнең устав

капиталларындагы өлешлөре) исемлекләре, тиешле мөлкәтнең характеристикасы күрсәтелгән, хосусыйлаштыруның күздә тотыла торган сроклары һәм авыл җирлеге бюджетына керемнәр күләмен фаразлау;

7.6. Авыл җирлеге Советы:

1) муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыруның фаразлау планын (программасын) раслый;

2) муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыруның фаразлау планына (программасына) үзгәрешләрне һәм өстәмәләрне раслый;

3) муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыруның фаразлау планының (программасының) үтәләше турында хисап раслый;

4) муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыруны тикшереп тора.

7.8. Башкарма комитет:

1) авыл җирлеге Советына муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру турында, чираттагы финанс елы башланырга сигез айдан да соңга калмыйча, тәкъдимнәр кертә;

2) план чорына муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыруның фаразлау планы (программасы) проекты эшли (Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2005 елның 26 декабрдәге 806 номерлы карары белән расланган Дәүләт һәм муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыруның фаразлау планнарын (программаларын) эшләү кагыйдәләренә ярашлы рәвештә) һәм план чоры башланганчы 10 эш көненнән дә соңга калмыйча авыл җирлеге Советына раслау өчен тапшыра;

3) муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыруның фаразлау планына (программасына) үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү проекты эшли;

4) муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыруның фаразлау планын (программасын) авыл җирлеге Советы тарафыннан «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составындагы Зеленодольск муниципаль районының мәгълүмат сайтында расланган көннән алып 10 көн эчендә урнаштыра (<http://zelenodolsk.tatarstan.ru>), торглар үткөрү турында мәгълүмат урнаштыру өчен Россия Федерациясенең рәсми сайтында (<http://www.torgi.gov.ru>), "дәүләт мөлкәтен һәм муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру турында" Федераль законда билгеләнгән таләпләр нигезендә;

5) муниципаль мөлкәтне сатучы була;

6) "дәүләт һәм муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру турында" Федераль законның 21.12.2001 ел, № 178-ФЗ статьясы нигезендә хосусыйлаштыру шартлары турында Карар кабул итә.

7) план чорына муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыруның фаразлау планына (программасына) кертелмичә хосусыйлаштырыла торган муниципаль мөлкәт исемлеген төзү һәм раслау, шулай ук күрсәтелгән исемлеккә үзгәрешләр кертү тәртибен билгели;

8) план чорына муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыруның фаразлау планына (программасына) кертелмичә генә хосусыйлаштырыла торган муниципаль мөлкәт исемлеген раслый торган башкарма хакимиятнең муниципаль органын билгели;

9) ел саен, 1 февральдән дә соңга калмыйча, авыл җирлеге Советына муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыруның узган елгы нәтижәләре турында әлеге Нигезләмәгә 1 нче кушымтада каралган форма буенча хисап әзерли һәм тапшыра;

10) муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыруның узган елгы нәтижәләре турында хисапны «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составындагы Зеленодольск муниципаль районының мәгълүмат сайтында урнаштыра (<http://zelenodolsk.tatarstan.ru>), торглар үткөрү турында мәгълүмат урнаштыру өчен Россия Федерациясенең рәсми сайтында (<http://www.torgi.gov.ru>) авыл җирлеге Советына тәкъдим итү белән бер үк вакытта.

7.9. Башкарма комитет муниципаль мөлкәтне сатуны гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән тәртиптә махсуслаштырылган оешмаларны жәлеп итәргә хокуклы.

8. Муниципаль милекне арендага бирү.

8.1. Авыл жирлеге муниципаль мөлкәттен арендага бирүче булып:

1) авыл жирлеге башкарма комитеты казна мөлкәтенә карата;

2) хужалык алып бару хокукында үзләренә беркетелгән мөлкәткә карата авыл жирлегенең муниципаль унитар предприятиеләре;

3) оператив идарә хокукында үзләренә беркетелгән мөлкәткә карата муниципаль казна предприятиеләре һәм авыл жирлеге муниципаль учреждениеләре;

8.2. Муниципаль милекне арендауучылар юридик затлар һәм физик затлар булырга мөмкин.

8.3. Арендага жир кишәрлекләре, күчемле һәм күчемсез милек (биналар, корылмалар, биналар), бердәм милек комплекслары биреләргә мөмкин.

8.4. Жир кишәрлекләрен арендага бирү жир турындагы законнар белән билгеләнә.

8.5. Авыл жирлеге муниципаль мөлкәттен тапшыру тәртибе Россия Федерациясе Гражданлык кодексы, «Конкуренцияне яклау турында» 26.07.2006 елгы 135-ФЗ номерлы Федераль законның 17.1 статьясы һәм район Советы раслый торган нигезләмә нигезендә гамәлгә ашырыла.

8.6. Аренда түләве «Россия Федерациясендә бәяләү эшчәнлеге турында» 1998 елның 29 июлендәге 135-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә билгеләнә.

9. Муниципаль милек объектларын түләүсез файдалануга тапшыру.

9.1. Муниципаль милек объектларын түләүсез файдалану шартнамәләре нигезендә гражданлык законнарында һәм «конкуренцияне яклау турында» 26.07.2006 №135-ФЗ Федераль законда билгеләнгән тәртиптә түләүсез файдалануга тапшырылырга мөмкин.

9.2. Муниципаль милек объектларын түләүсез файдалануга тапшыру турында карарны Башкарма комитет кабул итә.

9.3. Түләүсез файдалану шартнамәсе (ссуда шартнамәсе) буенча ссуда бирүче булып Башкарма комитет тора.

9.4. Муниципаль мөлкәтне ссуда алучы файдаланыла торган мөлкәтне тиешле хәлдә тотарга, аңа ссуда шартнамәсе шартлары нигезендә агымдагы, капитал ремонт ясарга һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләргә тиеш, моңа гомуми белем бирү учреждениеләрендә кайнар мәктәп туклануын оештыру буенча хезмәтләр күрсәтүче оешмаларга тапшырыла торган мөлкәт керми. Капиталь ремонт үткәру зарурлыгы һәм сроклары мәжбүри рәвештә ссуда бирүче белән килештереләргә тиеш.

9.5. Муниципаль милек объектларын почта элемтәсе бүлекчәләрен урнаштыру өчен «Россия Почтасы» АЖ тарафыннан түләүсез файдалану шартнамәләре нигезендә түләүсез файдалануга тапшырылырга мөмкин.

10. Муниципаль мөлкәтне ышанычлы идарәгә тапшыру.

10.1. Муниципаль милек авыл жирлеге мәнфәгатьләрендә ышанычлы идарәгә тапшырылырга мөмкин.

10.2. Предприятиеләр һәм башка мөлкәт комплекслары, күчемсез мөлкәткә караган аерым объектлар, кыйммәтле кәгазьләр, документсыз кыйммәтле кәгазьләр белән таныкланган хокуklar, махсус хокуklar һәм башка мөлкәт ышанычлы идарә объектлары булырга мөмкин.

10.3. Авыл жирлеге жирле үзидарә органнарына, муниципаль унитар предприятиеләргә һәм учреждениеләргә хужалык алып бару яисә оператив идарә итү хокукында беркетелгән мөлкәтне ышанычлы идарәгә тапшыру рәхсәт ителми.

10.4. Ышанычлы идарә шартнамәсе ышанычлы идарәне гамәлгә куючы Башкарма комитет тарафыннан төзелә.

10.5. Муниципаль милек объектларын ышанычлы идарәгә тапшыру шартлары, мөмкин булган түләү күләме, шулай ук кирәкле чыгымнарны каплау гамәлдәге законнар нигезендә Башкарма комитетның хокукый акты белән билгеләнә.

10.6. Ышанычлы идарә шартнамәсендә шартларның берсе буларак нәтижә каралырга тиеш, аңа ирешү билгеле бер срок узгач ышанычлы идарәчегә йөкләнә.

10.7. Мөлкәт белән ышанычлы идарә итү шартнамәсендә күрсәтелергә тиеш:

ышанычлы идарәгә тапшырыла торган мөлкәт составы;

ышанычлы идарәне гамәлгә куючының исеме;

әгәр түләү Шартнамәдә каралган булса, идарәчегә түләү күләме һәм рәвеше;

Шартнамәнең гамәлдә булу вакыты.

Ышанычлы идарә шартнамәсендә шартларның берсе буларак нәтижә каралырга тиеш, аңа ирешү билгеле бер срок узгач ышанычлы идарәчегә йөкләнә.

10.8. Мөлкәт белән ышанычлы идарә итү шартнамәсе биш елдан артмаган вакытка төзелә. Ышанычлы идарәгә тапшырыла торган мөлкәтнең аерым төрләре өчен гамәлдәге законнарда шартнамә төзелергә мөмкин булган башка чик сроклар билгеләнергә мөмкин.

Шартнамәнең гамәлдә булу срогы төмамлангач, аның туктатылуы турында якларның берсе гариза бирмәгән очракта, ул Шартнамәдә каралган срокка һәм шул ук шартларда озайтылган дип санала.

10.9. Ышанычлы идарәгә тапшырылган мөлкәт идарәне гамәлгә куючының башка мөлкәттеннән, шулай ук ышанычлы идарәче мөлкәттеннән аерыла. Бу мөлкәт ышанычлы идарәчедә аерым баланста чагыла һәм аның буенча мөстәкыйль исәп алып барыла. Ышанычлы идарә итүгә бәйле эшчәнлек буенча исәп-хисаплар өчен аерым банк счёты ачыла.

11. Муниципаль мөлкәтне залогка тапшыру.

11.1. Муниципаль мөлкәт залогына бәйле гамәлләр Россия Федерациясе граждандар законнары белән жайга салына. Авыл жирлеге казнасын тәшкит итүче муниципаль мөлкәт залогы тәэмин итү өчен гамәлгә ашырылырга мөмкин:

- авыл жирлеге йөкләмәләре;

- авыл жирлеге муниципаль унитар предприятиеләренең, устав капиталында Октябрьский авыл жирлеге өлеше булган Хужалык жәмгыятьләренең йөкләмәләрен үтәү белән авыл жирлеге кызыксына.

11.2. Залог предметы теләсә кайсы муниципаль мөлкәт, шул исәптән әйберләр һәм мөлкәти хокуклар (таләпләр) булырга мөмкин, мөлкәттән тыш:

- гамәлдәге законнар нигезендә әйләнештән алынган;

- авыл жирлегенең мәдәни мирасын тәшкит итүче муниципаль музейлар, архивлар, китапханәләр, мәдәният йортлары һәм сарайлары, стадионнар, спорт клублары, техник һәм фәнни иҗат йортлары, балалар иҗат йортлары;

- аларны хосусыйлаштыру тыелган;

- натурада бүлү максатчан билгеләнешен үзгәртмичә мөмкин булмаган күчәмсез объектларның бер өлеше (өлеше) ;

- башка затка федераль закон тарафыннан тыелган хокукларны биреп торы.

Мөлкәтнең аерым төрләренең залогы федераль закон белән тыелырга яисә чикләнергә мөмкин.

11.3. Күчәмсез муниципаль мөлкәт объектының залогы турындагы карар һәм аны залогка тапшыру шартлары авыл жирлеге Советы тарафыннан федераль законнар нигезендә кабул ителә.

12. Авыл жирлеге муниципаль милкендөге акцияләр, Хужалык жәмгыятьләренең (ширкәтләренең) устав (жыелма) капиталларындагы өлешләр белән идарә итү.

12.1. Хужалык жәмгыятьләренең (ширкәтләренең) устав (жыелма) капиталларындагы муниципаль милектәге өлешләр, акцияләр белән идарә итү Башкарма комитет тарафыннан гамәлгә ашырыла.

12.2. Хужалык жәмгыятьләре белән идарә итүдә катнашу муниципаль вәкилләр аша гамәлгә ашырыла, аларның кандидатуралары Башкарма комитет карары белән раслана.

12.3. Муниципаль предприятиеләрне хосусыйлаштыру тәртибдә оештырылган акционер жәмгыятьләренең гамәлгә куючысы-Башкарма комитет.

12.4. Октябрь авыл жирлегенең хужалык ширкәтләрендә катнашуыннан алынган табыш (дивидендлар) тулы күләмдә жирлек бюджетына жиберелә.

13. Муниципаль мөлкәтне федераль милеккә һәм Татарстан Республикасы дәүләт милкенә һәм башка муниципаль берәмлекләр милкенә тапшыру.

13.1. Авыл жирлеге муниципаль мөлкәтен федераль дәүләт хакимияте органнарына, Татарстан Республикасы дәүләт милкенә һәм башка муниципаль берәмлекләр милкенә тапшыру федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары һәм муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары арасында вәкаләтләр чикләнгәндә федераль дәүләт хакимияте органнарына, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына беркетелгән вәкаләтләрне гамәлгә ашыруны тәэмин итү өчен гамәлгә ашырыла, муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары тарафыннан, шулай ук законнарда каралган башка очракларда.

13.2. Авыл жирлеге муниципаль мөлкәтен федераль милеккә, Татарстан Республикасы дәүләт милкенә һәм башка муниципаль берәмлекләр милкенә тапшыру турындагы карарлар авыл жирлеге Советы тарафыннан кабул ителә.

13.3. Авыл жирлеге муниципаль мөлкәтен федераль милеккә, Татарстан Республикасы дәүләт милкенә һәм башка муниципаль берәмлекләр милкенә тапшыру федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, районның һәм муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары инициативасы белән башкарыла.

14. Муниципаль милектән файдаланудан керемнәр.

14.1. Муниципаль милектәге мөлкәттән файдаланудан кәргән керемнәргә түбәндәгеләр кәрә:

- авыл жирлеге казнасының муниципаль мөлкәтен арендага бирүдән алына торган акчалар;

- Хужалык жәмгыятьләренең устав (жыелма) капиталларындагы авыл жирлегендәге акцияләр (өлешләр) буенча керемнәр;

- муниципаль унитар предприятиеләр табышының салымнар һәм башка мәжбүри түләүләрне түлөгәннән соң калган өлеше;

- авыл жирлеге казнасының муниципаль мөлкәтен хосусыйлаштырудан керемнәр;

- авыл жирлеге казнасының муниципаль мөлкәтеннән файдаланудан Россия Федерациясе законнарында каралган башка керемнәр.

14.2. Муниципаль милектән файдаланудан кәргән керемнәр керемнәрнең салым булмаган төрләренә кәрә һәм жирлек бюджетына күчерелә.

15. Муниципаль милек объектларыннан файдалануны тикшереп тору.

15.1. Муниципаль мөлкәттән файдалануның нәтижәлеләген арттыру, аны рациональ файдаланмау һәм билгеләнеше буенча файдаланмау очрақларын билгеләү максатларында муниципаль мөлкәттән файдалануны тикшереп тору гамәлгә ашырыла.

15.2. Контроль федераль законнар нигезендә муниципаль контрольне гамәлгә ашырырга хокуклы орган (алга таба – вәкаләтле орган) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

15.3. Вәкаләтле орган муниципаль унитар предприятиеләр һәм муниципаль учреждениеләр, шулай ук муниципаль мөлкәтнең билгеләнеше буенча файдаланылуын һәм сакланышын тикшереп тору өлешендә башка затлар эшчәнлегенә документаль һәм башка тикшерүләр билгеләргә һәм уздырырга хокуклы.

15.4. Муниципаль унитар предприятиеләр һәм муниципаль учреждениеләр, башка затлар житәкчеләре муниципаль мөлкәт белән эш итү барышында закон бозулар фактлары ачыкланганда кирәкле документларны һәм белешмәләрне тапшырырга, шулай ук ачыкланган хокук бозуларны вәкаләтле орган тарафыннан күрсәтелгән срокта бетерергә тиеш.

Кушымта №1

Муниципаль мөлкөтне хосусыйлаштырууң фаразлау планын (программасын) үтөү
турында хисап _____ белөн ____ – ____ г.г.

Хосусыйлаштырылган объектлар исемлеге 20__ елда

№ п/ п	Мөлкөт исеме, мөйданы, адресы	Хосусыйлаш тыру ысулы	Сатулар үткөрү датасы	Беренчел төкьдим бөясе- базар бөясе сум (НДС белөн), сум.	Сату-алу килешүе буенча Сумма (НДС белөн), сум.
1					

Реализациялөнмөгөн объектлар исемлеге

№ п/п	Мөлкөт исеме, мөйданы, адресы	Бөялөрне арттыруга аукцион турында хөбөр итү	Сату турында гавами төкьдим юлы белөн хөбөр итү	Беренчел төкьдим бөясе- базар бөясе сум (НДС белөн), сум.	Булмаган сатуларның сөбөбө